

Nogle Bemærkninger om den rette Sædetid.

Som jeg alt tidligere har berørt, har atter iaar den meget tidlig saae Baarsæd viist sig at staa langt tilbage for den, der noget senere bragtes i Jorden, og det er efter min Overbeviisning paa høje Tid, at der stjenkes det saa vigtige Valg af den rette Saatid en mere alvorlig Overvejelse og Opmærksomhed, end det kan siges i de senere Aar i Almindelighed at have havt.

Det er et fuldkommen velbegrundet Spørgsmaal, der i sidste Agerdyrkningsberetning er kommet frem af en Landmand fra Fyen: „hvem det var, der i afvigte Foraar mest manglede Foder“, og hvorpaa samme Landmand med fuld Høje har svaret, at det var dem der saae allertidligst. Forhaabentlig vil det sidste trange Foderaar give almindelig Anledning til at Svaret paa dette Spørgsmaal vil blive lagt alvorligt paa Sinde, og det er min Overbeviisning, at en nærmere Overvejelse vil føre til, at mange Landmænd som et gammelt Ordsprog siger, i det mindste noget ville „tage Steen i en anden Haand“, hvad Valget af Tiden til Baarsædens Lægning angaaer. Grunden til at Sædetiden i Foraaret mere og mere er rykket frem er heller ikke vanskelig at paavise. For Dræningen blev paabegyndt, kunde det nemlig temmelig sikkert siges at være rigtigt, at begynde Jordens Tilberedning til Baarsæd saa hurtig dette om Foraaret var muligt, og da af yderste Evne at paastynde baade dette Arbejde og selve Saaningen og Redbringelsen af Sæden. I de fleste Aar kunde Foraarssaaningen være tilendebragt i Slutningen af April eller Begyndelsen af Maj Maaned, naar Jorden var godt udgravet og iøvrigt velbehandlet. Dette Tidspunkt for Saaningen viste sig under de daværende Forhold i Almindelighed at være rigtig, og

selv om en meget sildig Frost eller megen Bæde i enkelte Aar stød Saaningen længer ind i Maj Maaned, havde dette mindre at sige, da tillige den nødvendige Bæde til Sædens Spiring holdtes tilbage i Jorden.

Efterhaanden, som Dræningen blev almindelig, stillede Sagen sig imidlertid snart noget anderledes. Den drænedes Jord blev dels meget tidligere tjenlig til at behandles, og dels krævede den meget mindre Arbejde, saa at dette, tilligemed den ganske vist fuldkommen rigtige Tanke, at Jorden maatte behandles saa tidlig, at der endnu kunde være Bæde i Jorden til at fremkalde Sædens Spiring, efterhaanden foranledigede en Fremstynding af Sædens Lægning om Foraaret, der paa ikke saa Steder gik saa vidt, at det næsten var nok til at ansees for den dygtigste Landmand, at det kunde siges, at Vedkommende var den første, der havde tilføet. Jeg skal villig indrømme, at jeg selv var kommen godt med paa denne Glidbane, men derfor anseer jeg det ogsaa saa meget mere for min Pligt at fremkomme med nærværende Bemærkninger, som jeg haaber vil give en Anledning mere til, at dette mulig allervigtigste Spørgsmaal af hvad der for Tiden vedrører Landmændenes Bedrift vil blive underkastet en alvorlig Prøvelse overalt.

Man har nemlig været tilbøjelig til at ville skyde Skylden for den ringere Baarsædshøst i de senere Aar, dels paa Dræningen, der, som det hed, skulde udtørre Jorden for meget, dels paa den Forandring i Vejrforholdene, som ogsaa Dræningen til dels skulde bevirke, at der nemlig overhovedet baade skulde falde mindre Regn nu end tidligere, og navnlig at denne næsten hvert Aar skulde falde saa sent paa Sommeren, at den ej mere kunde hjælpe Baarsæden frem, selv om man endog anvendte megen kunstig Gødning til denne. Fortrinlig Vintersæd kunde man nok høste paa drænet Jord, men Baarsæd og Græs fik man ej mere som tidligere, og ikke saa Landmænd gik endog saa vidt, at de udtalte Ønsket om, at der aldrig var begyndt med Dræningen. Nu vil jeg vel villig indrømme her, hvad jeg allerede tidligere ved flere Lejligheder har udtalt, at Dræningen mulig kan bidrage

noget til at formindste Regnmængden, navnlig naar man samtidig med Dræningen fjerner alle beplantede Hegn og Smaastove, som, hvori man nu mer og mer maa give mig Ret, saa meget bidrage til at holde paa Fugtigheden og til at tiltrække Væden fra Luften; men den anden Del af Paastanden, at Regnen nu i Almindelighed falder senere paa Sommeren end tidligere, troer jeg derimod ligefrem er urigtig. Grunden hertil maatte i hvert Fald søges i Naturforhold, overfor hvilke de Forandringer, der paa det enkelte Sted kunne bevirkes ved en nok saa gjennemgribende Dræning, eller Fjernelse af Hegn og Skov, maa blive uden Betydning. Naar man vil overveje Sagen nøjere og tage flere Aar med i Betragtning, vil det sikkert ogsaa vise sig, at det ikke er Regnen, der nu kommer senere, men at dette gennemgaaende stæer omtrent til samme Tid. Derimod faaes Vaarsæden en Maaned før, og den Regn, der tidligere paa samme Tid netop kom tilpas for denne, kommer nu ganske vist ikke saa belejligt for den Vaarsæd, der skulde have haft Regnen mindst 14 Dage a 3 Uger før.

At forlange, at Naturforholdene skulle følge, hvad der saaledes kan passe for det enkelte Sted, vil imidlertid sikkert ikke nytte, og der er altsaa her intet andet at gjøre, end atter at vende tilbage til at saa Vaarsæden noget senere, saa meget mere som den Frygt man tidligere ikke uden Grund nærede, at den senere saaede Sæd gav for megen Halm og derfor mindre Kjerne, nu ved Dræningen er bleven uden Betydning. Herimod vil man maaste indvende, at dette let kan siges, men hvis man ikke behandler den drænedes Jord tidlig, som hidtil, og bearbejder den saa lidt som mulig om Foraaret, bliver Jorden for tør og beholder navnlig ikke tilstrækkelig Vædste til at Sæden kan spire. Dette har ogsaa staaet klart for mig som en Nødvendighed, men tildels gennem Diskussionen om Saatiden i de 2de sidst afholdte Møder i Landboforeningen for mindre Landbrugere i Sorø Amt, hvor en af Foreningens dygtigste Medlemmer meget fast og bestemt udtalte sig for den noget senere Saaning, lededes jeg til den Tanke, at

man burde stille sig klart for Dje, at Behandlingen af Jorden til Baarsæden er eet og selve Lægningen af Sæden et andet. Dette foranledigede mig til ved Diskussionen i Dalmose Kro sidste Vinter, og senere ved et Foredrag for Eleverne paa Hindholm, at tilraade at forsøge, om end kun i det mindre, hvad jeg i afvigte Foraar vilde saa vidt mulig gennemføre, at behandle al Jorden til Vintersæden saa tidlig som mulig, ikke, som i de senere Aar, spare paa Behandlingen, men kun iagttage, at Jorden strax efter den dybe Bearbejden med Svenskharven, tilharves med en let Foldharve og, om fornødent, tiltiltromles, derefter kun at saa Erterne, men vente noget med den øvrige Saaning, som, da Dækningen af Sæden med gode Redskaber nu kun udfordrer meget lidt Arbejde, hurtigt kunde tilendebringes. Vel kan man sige herimod, at Jorden ganske vist ved denne Adskillelse af Arbejdet bliver behandlet 2 a 3 Gange mere med de forskellige Redskaber, men foruden at dette, naar det skeer paa den her nævnte Maade, kommer Afgrøden til Nytte, har det mere Arbejde næsten intet at sige, naar man først stiller sig klart for Dje, at Hovedbearbejdningen af Jorden og Lægningen af Sæden bør skilles ad. Man kan nemlig da begynde endnu meget tidligere paa den første, ligesom det under denne har meget mindre at sige, om der af og til falder lidt Regn, hvorimod man til selve Saaning, der kun udtræver saa Dage, saa meget sikrere kan afvente heldigt og tørt Vejr. Med Hensyn til den Indvending, der herimod mulig vil gøres, at Jorden mellem Bearbejdningen og Saaning udtørres for meget, da viste dette sig iaar hos mig saa lidt at være Tilfældet, at den tværtimod syntes at have samlet mere Fugtighed i Mellemtiden, og selv om Kulden kan have medvirket noget her til, troer jeg paa den anden Side, at det var mindre rigtigt, at jeg strax tromlede Jorden efter den første Behandling, da det sikkert vil være rigtigere at lade Jorden henligge utromlet, og først foretage dette Arbejde umiddelbart før Saaning.

Ved saaledes at adskille Bearbejdningen af Jorden og Saaning, opnaaer man derhos, foruden at bringe Sæden i For-

den paa et med Hensyn til de senere Fugtighedsforhold og vist Forholdene i det Hele heldigere Tidspunkt, tillige, i Righed med hvad der opnaaes ved at pløje Brakmarken til Vintersæden længere Tid forud for Saaningen, at Jorden inden Saaningen faaer Tid til at synke sammen, og indtage den for Sædens Udvikling passende Fasthed, hvad der ubetinget hellere bør ske før end efter dennes første Spiring, og ogsaa som Følge heraf vil den saaledes faaede Sæd komme kraftigere frem og tillige i kortere Tid være udsat for Smeldelarvernes og andre Larvers Angreb.

Med Hensyn til Kløverfrøets Spiring, da holde mange fast paa, at dette bør saaes saa tidlig som mulig for at kunne komme frem ved den Fugtighed, der er i Jorden fra Vinteren, og de støtte denne Paastand paa, at det Kløverfrø, der saaes i Rug, næsten altid kommer bedst frem. Men her ere Forholdene ikke de samme helt igjennem. Naar Kløverfrøet saaes i Rugen, er den unge Spire strax dækket af denne, og den samlede Fugtighed holdes derved tilbage, hvorimod omvendt meget af det Frø, der saaes tillige med Vaarsæden, enten kommer for dybt ned og slet ikke spirer, eller, hvad der meget ofte skeer, der netop er saamegen Fugtighed oven i Jorden, at Spiren kan komme frem, men derefter synker Jorden ofte fra de fine Rodspirer, hvorefter Kulde og Tørke tilintetgjør de unge Planter paa disses første Udviklingsstadium. Naar der derimod, som her foreslaaet, ligger længere Tid mellem Bearbejdningen af Jorden og Saaningen, vil Jorden dels have sat sig saa meget, dels ved Tromlingen være saa fin og bekvem, at Kløverfrøet vil spire hurtigere og kraftigere, hvis der er Fugtighed nok tilstede, hvad der i Reglen vil være Tilfældet, ligesom ogsaa Sæden hurtigere vil komme frem til Dækning af de unge Planter, og selv om en Del af Frøet af Mangel paa Væde ikke spirer strax, vil dette henligge rolig til Regnen senere kommer, og da i den videre udviklede Sæd finde samme eller endnu gunstigere Forhold som tidlig om Foraaret i den unge Rug.

For endmere at komme til Klarhed med Hensyn til Saa-tiden, foretog jeg forsøgsvis Saaning af Bng lige fra den 4de April til den 17de Maj, ligesom den egentlige Saaning af denne Sædart i de forskjellige Marker foregik med længere Mellemrum. Endnu er det for tidlig at sige noget bestemt om Udfaldet af disse Forsøg, men saa meget kan jeg dog med Sikkerhed udtale, at den senest saaede Bngmark ubetinget bliver den bedste, ligesom at selv det sidste Forsøg med Saaningen af 2 Edr. Land den 17de Maj viser, at Bngget, uagtet Jorden aabenbart her var urigtig behandlet, idet den tiltromledes strax i April, da jeg ej den Gang havde bestemt at foretage saa nderlig gaaende Forsøg, ogsaa har udviklet sig med en forbausende Kraft.

Med 2 Edr. Land med Havre, som nærmest saaedes sent, for at Wistofts Kløverfrødaer her kunde prøves, har det ligeledes viist sig, at Udviklingen har været meget stærk, om end Havren kom noget tyndere frem paa Grund af, at Jorden ogsaa her var tiltromlet tidlig, hvad der ganske vist ligefrem hindrer Fugtighedens Tiltrækning fra Luften. Jeg er saaledes for mit Bedkommende aldeles paa det Nene med, at jeg for Fremtiden vil holde fast ved, hvad jeg iaar mere som Forsøg har gennemført, kun med Udeladelse af Tromlingen til umiddelbart før Saaningen, og jeg vil begynde endnu tidligere med den foreløbige Behandling af Jorden, ligesom jeg mulig endog bestemmer mig for at pløje noget af Jorden tidlig og lade den henligge rolig eller let tilharvet til Saatiden, da jeg er temmelig sikker paa, at dette vil kunne ske, uden at Jorden taber noget af den til Sædens Spiring nødvendige Fugtighed. Jeg haaber tillige, at nærværende Meddelelse maa give Anledning til, at flere Landmænd til næste Foraar, i hvert Fald forsøgsvis, ville flaa ind paa samme Vej, og mere behøves ikke for at Sagen senere vil gaa af sig selv.

Gunderslevholm, den 28de Juli 1871.

J. B. H. Andersen.